

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția și Administrația:
BUCUREȘTI
Strada Regală, 6

DIRECTORI:
A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC

ABONAMENTUL:
10 Lei pe an

RAPSODUL

Din umbra copilării mele depărtate, ca nălucile se desfac și se risipesc aducerile-aminte. Unele vin încet, greoiu înfășurate în negurile trecutului, altele răsar limpezî și vii ca și cum nu s'ar fi așezat atît amar de vreme între lumea de atunci și cea de azi.

Așa-mi răsare, blindă și luminoasă, figura lui moș Zamfir.

La spatele zidirii în risipă, unde fusese odinioară conac, în ograda largă, tristă, văd rătăcind pe afară, un unchiaș cu capul gol.

Căci de cum începusem să cunosc, repegior o luam pe marginea șanțului presărat cu urzici și izmă creată, și numai împingeam porțița șubredă intruchipată din scoartă de arin putrezit.

— Auzi tăicuțu, să vii la noi...

— Bine, moșule, răspundea blajin glasul pururea supus al bătrînului.

Îi aduceam de pe prispă palaria cu streșinile mari, toiagul de corn și, rara-rara, ca doi bătrîni, urcam printre casele mărunte acoperite cu stoguri de trestie aurită.

Cînd ne vedea trecînd, megieșul Toader rotarul conțema din bocănit, iar Floarea, rumenă și voioasă, ne ieșia 'n cale și ne da binețe.

Iar unchiașul cercînd să se îndrepte, cu brațul ridicat ca la miruit, într'un gest senin, dăruia mană peste tot rostul ei gospodăresc de nepoată harnică și cuminte.

În toate după prinzurile îl adăstaū ai casei, de oare-ce fără greș, de ani întregi, venia să-și înlnească copiii, așa cum blajin ne numia pe toți laolaltă, de la prisle până la mare. Mama, ivită 'n prag, — după un obiceiū bine așezat în casa noastră — nu uita să mă 'ntrebe-alintător :

— Ai sărutat mîna ?

— Da!

— Frumușel să văd și eū...

Se apleca să ajungă cu buzele de fruntea mea, cu podul palmelor aduse până la glezne, mă îndemna încetișor...

Rămineam pe urmă între genunchiū lui, și-î mîngăiam binișor nasturii lucioși, bătuți în șerparul lat de curea chindisită cu meșteșug. Ades, dat după joacă, îmi ridicam ochiū spre el, îl priviam pe subț sprîncene. Unchiașul văzut de din jos, mi se părea străin și slut, nu mai era înfățișarea lui cea bună, mi se făcea frică, înginam cu inima strînsă :

— Mo-șu-le...

— Tată!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pricepea spaima mea, și petrecîndu-mi mîna peste trup, mă apleca duios la sinul lui.

Pe lacra încovoiată și veche de lingă cuptor își avea locul știut.

Cu o mîna pe toiag, cealaltă pe genunchiū, cu barba re-vărsată pe piept, sta ca picat din piatră, adincit în odihna anilor lui bătrîni. Sub fruntea largă, pornită frumos printre ițele de păr argintiu, pleoapele ce-î străjuiau lumina ochilor ca două perdele, staū nemișcate, într'o liniște ca de somn. Fața-i firavă și trasă spunea sbuciumul unei lungi vieți. — De cînd am deschis ochiū pe moș Zamfir tot singur l-am pomenit.

Tirziū, cînd luam și eū seama mai bine, din cuvînt în cuvînt ascultam ce șoptiau bătrîniū între ei; am priceput atunci temeiul din care i s'a tras nenorocirea.

Mătușa murise de tinăra, iar cînd a pierdut și pe singurul fecior ce-l avea, a simțit că i se duce pe copcă tot razimul și toată mîngăerea bătrînețelor.

Plugul ruginit din ocol n'a mai răsturnat brazda ; grădina i-a rămas înțelenită, iar căpița de ogrinji înegriți, uitată în dosul țarcului, da de știre c'aũ umblat vremuri rele peste casă, și te făcea să 'nțelegi, că ogeacul unchiașului nu mai e în rîndul celorlalte.

Ca să-și mai uite, ca să-și mai adoarmă gîndurile, venia pe la noi.

* * *

Intr'un rînd, pe la un Paște, ne strînsesem împreună neamurile. In grădiniță răsădele 'și amestecău mirezmele cu boarea pămîntului ud, dogorit de întăiele raze căldicele. In aer răsfăț de tinerețe. Păsărelele săltînd printre ramurile înflorite, guralive își întorceău cîntecul în tot felul.

Moș Zamfir, în cămașă cu mînece largi și ițari de pînză de casă, cinstia capul mesei, în port arătos de ninsoare. Albinele vislău din aripioarele lor de aur pe d'asupra noastră, cînd și cînd, amăgite, se mai încurcău în barba unchiașului, curată, albă ca o floare.

Printre oaspeți se brodiser un ceteraș, de neam din alt pămînt. Ca pe-un musafir l'aũ omenit cum se cuvenia ; mai la urmă, îmbiat, potrive o mîna pe gîtul cobzei și s'a ferit mai la o parte :

Pe drumu Bălgradului
Mere calu Radului,
Din picioare scînteind,
Din gură pară țipînd...

Unchiașul, mai pe seama lui, dă drumul vorbeii, rostește cu grai năbușit în suspinuri :

Cu friu galbăn în picioare
Cu șeaua 'ntoarsă sub foale...

In amestecul hangului, voinicul zicea pe 'ndelete pățaniile Radului-Ortacului.

Moșul asculta.

Redeșteptat ca dintr'un vis, își mișca încet buzele ; cu luare-aminte pășia în gînd pe isvodul legendei :

-- Murgule, fi blăstămat,
Că fecioru mi-ai lăsat
Pe loc tare depărtat...

Nu-l răbda inima să-l audă știrbiț și 'nălța binișor un deget
în semn de ascultare :

— Aici vine-așa !

Și glasu-i fără răstire, îndrepta :

L'ai lăsat
Neîngropat,
Cu pământ neînvălit
Fără loc de odihnit!

În gura lui viersul căpăta însuflețire. Luminat la chip ca
de-o chiămare depărtată, se porni de odată, singur, în auzul
tuturora :

Subt seninu cerului
La aripa norului,
La ciardacu lui Novac
Mare masă-mi este 'ntinsă...
Dar la masă cine-mi șade ?
Șade bătrînul Novac
Cu frati-so Balaban
Vesel staū și ospătaū,
Teamă de nimeni n'aveaū...

Pentru 'ntăia oară auziam pe moșul vorbind în șir. Pe furiș,
m'am alipit sficios de pulpana lui. El, ca un părinte, și-a
lăsat dreapta-i curată, ca și cum ar fi atins un odor sfînt,
pe creștetul meu — și cîntecul fără să'și tae firul, își picură
înainte glăsuirea lui de codru :

Dară asta ce să fie ?
Balaban nu adăsta,
În celar că mi-ți intra,
Din opt-sute buzdugane
Alegea pe cel mai mare
La cîntar că mi-l punea
Trăgea opt-sute oca.

Minunați, am ascultat cucernic până 'n cap de seară, șirag
de cintece bătrînești. Fîntina adîncă le rostia legănat. În tilcul

lor sbucnia pe alocurea înfiorări de bărbăție. Bătrînul înspirat sădia în inimile noastre isprăvi mărețe din vremuri uriașe.

*
* * *

Din casă, îl vedeam peste ostrețe.

Adus de crucea spinării, cu părul resfirat pe dulama în bătaia mălinului, își pipăia potica cu virful toiagului. Clătind din cap, lungia stoboarele de-a rîndul, se pierdea printre grădini și oboare, vorbind singur.

De cînd nu i s'aŭ mai putut împînzi luminile peste livada răcoroasă din vale, ocolită de brățara măgurilor împădurite, se ducea mai rar la locașul lui drag de subt pluta cu frunza argintată. În freamătul coroanei pletoase, culcat în mijlocul finașului înflorit, cînd vîntul sufla peste hotare, moșul visa la tinerețile lui irosite pe toate cărările.

Acolo, răzimat cu o mîină de scoarța copacului, l'aŭ găsit oamenii, în amurgul unei frumoase zile de vară, adormit de veci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Așa s'a prăpădit înțeleptul și singuraticul bătrîn, moș Zamfir orbul, Omerul cătunului nostru.

V. CIOFLEC.

URSITOARELE

Fragment de poveste versificată din manuscrisele rămase de la M. Eminescu

Codru-î alb și frunza-î neagră,
A lui mîi de rămurele
De zăpadă îi sunt grele,
Vîntul trece doar prin ele...
Albă-î noaptea cea cu lună,
De 'n departe codru sună,
Lupi 'n pîlcuri se adună.
Sufă vîntul suflă 'ntruna
Crîng și cer mi le 'mpreună.

În temeiu de codri deși
Nu e pîrtie să ieși,
Nu-î cărare, nu-î rozor,
Nici urmă de vînător.
Viscolind troienele,
Aŭ umplut poienele,
S-aŭ luat la crengi uscate
Peste frunze scuturate,
Peste ape, peste toate.

In pădurea nepătrunsă,
 O căscioară e ascunsă,
 Nu-î aproape sat nici drum,
 Singurică-mi stă acum,
 Doar din horn îi ese fum.
 Cine 'n casă o să-mi şadă,
 De nu-î pasă de zăpadă,
 Care cade ş'o să cadă
 Tot grămadă pe grămadă
 De 'ntrece gardu'n ogradă.
 Păn la straşin'o s'ajungă
 De s'alege iarna lungă.

Văduvioara tinerică
 Şade-acolo singurică,
 Cite zile sînt lăsate
 Numai ninge pe la sate,
 Cită-î vremea numai cerne
 Cit zăpada se aşterne ;
 Ea tot deapănă şi ţese
 Fire albe, pînze-alese,
 Părul ei cel negru moale
 Desfăcut cădea la vale
 Ochii tainici şi căprii
 Strălucesc aşa de vii.
 Iar de ride, are haz
 Cu gropiţe în obraz
 Şi la unghiul dulcii gurii
 Şi la alte 'ncheieturi,
 Şi la degete, la coate
 La 'ncheieturile toate.
 Ochii ard întunecoşi,
 Faţa albă, buze roşi.
 Iar cînd merge lăgănată
 Tremur uniî, şi de-odată
 Tremură frumşeţea-î toată.
 Nu-î subţire ci 'mplinită,
 Cum e bună de iubită,
 Nici prea mică, nici prea mare,
 Plinuţă la 'ncingătoare,
 Plinuţă la sîn, la faţă,

In cit ai ce stringe în braţe.
 Tot ce-ar zice i se cade,
 Tot ce-ar face bine-î şade,
 Şi la vorbă de s'o 'ntinde,
 Vorba dulce bine-o prinde.
 Şi de tace iarăş place,
 Că are pe vino 'ncoace,
 Oacheşă şi sprincenată
 Şi la umblet alintată
 De-ar trebui sărutată.
 Pe cînd arde focu 'n vatră,
 Lupii urlă, ciniî latră,
 Iar ea toărce din fuior
 Legănînd cu un picior
 Albia c'un copilaş
 Adormit şi drăgălaş,
 Alb ca felia de caş.

Si ea zice 'n cetişor :
 — Nani, nani puîşor,
 Dormi, drăguţe, dormi în pace
 Că la vară eî ũ-oî face
 Sub cel teî bătut de vînt
 Aşternutul la pămînt.
 Vîntul că va aromi
 Iară tu vei adormi.
 Vor pătrunde stelele
 Toate rămurelele,
 Iară luna va străbate
 A noptii singurătate,
 Iar cînd vîntul va sufla
 Teiul se va legăna
 Florile s-or scutura
 Iară tu te-î deştepta,
 In plutirea norilor,
 In căderea florilor,
 Pe-a isoarelor sunare,
 La glas de privighetoare.

Cum îngină şi visează,
 Genele-î se 'ngreunează,

Adoarme ast-fel cum șade,
Fusul din mină îi cade.
Dar prin somn mișcă piciorul,
Ca să-și legene feciorul.

Focu 'n vatră se potoale,
E-o căldură — așa de moale,
Cit sub candela mocnită
Ea adoarme zugrăvită,
Și cămașa stă să-î cadă
De pe umeri de zăpadă,
De pe munții Dinului,
Albii ca floarea crinului,
Așa dulci și plini și dragi,
Pe-a lor culmi avind doi fragi,
Și rotunzi și dragi și dulci,
Fruntea pe ei să ț-o culci.
Adormise-așa frumos
Cu-a ei minii lăsate 'n jos,
Sub o candelă smerită,
Pare că e zugrăvită.

Cum dormea cu ochii 'nchiși
Ea visa un mîndru vis:
Un părete-a stat să cadă,
Nu mai e de fel zăpadă
Codrul verde înfrunzind
Isvoarele 'ntinerind,
Și ea vede mîndrul tei
Ce umbrăște casa ei,
Că 'nfloria bătut de vînt
Cu crengile la pămînt,
O cîntare sună lină,
Iar în zăre lună plină,
Iar băiatu 'n somn el ride,
Teiu' mîndru se deschide.
Es trei zîne ca pe poartă,
Cite-o stea pe frunte poartă
Ele's ursitorile
Rumene ca zorile
Și ușoare calcă, slabe,

Pietre scumpe 'n mii de boabe,
Pe-a lor văluri sînt podoabe,
Și prin pinze străvezie,
A lor glesne argintie
Nu s'ating nici de pămînt,
Ci se leagănă în vînt,
Căci ușor de minii se prind,
Trag un danț și mi-l întind,
Leagănul încunjurînd
Și din gură cuvîntînd,
Cuvîntînd cuvinte rare
Ca niște mărgăritare:

Una zice: Drag băiat
Veî fi mare împărat,
Căci așa îți este scris,
Cum ți-o spun acum în vis.

Alta zice: Veî fi tare
Fără vre-o asemănare
Cum nu-î alt viteaz sub soare.

Ear a treia-î zice: Dragă
Ai să aibi o minte 'ntreagă,
Căci isteț veî fi cu duhul,
Ca și luna și vîsduhul.
Iară muma cum visează,
Minile-și împreunează
Și se roagă către zîne:
Luminatelor stăpine
Nicăiri nu-î copilaș
Așa blind și drăgălaș,
Nici în lume, nici în țară
Că-î frumos din cale-afară,
Dragu-mi-î ca o minune,
N'am cuvinte a o spune,
Geaba caut și gîndesc
Nu știu să le potrivesc.
Nu-î dați daruri trecătoare,
Dați-î lui ceva
Ce 'n lume nimenea
N'a avut și n'o avea.

Atunci danțul se oprește
 Zina-a treia trist privește
 Către mumă zise-așa:
 Știi tu ce-ai cerut, orî ba?
 Nici o ști, nici o vei ști
 Dară eū voi împlini
 Ce-ai cerut în ceasul sfînt,
 Sfînt în cer și pe pămînt.
 Pe copil se pleacă zina
 Peste el întinde mîna:
 Numai tu vei mai avea
 Ce nu are nimenea,
 Că acum țî-a dat soare

Viață fără moarte,
 Și țî-a dat tinerețe
 Fără bătrînețe.

O cîntare sună lină
 Arde 'n zare luna plină
 Peste virfuri trec scinteii
 Intră zinele în tei.
 Nu mai doarme, pruncul ride
 Copacul se reinchide.

M. EMINESCU.

PĂMÎNT ȘI APĂ

Slăbuț și mititel, Stoe se oprise lingă ușa învîrtind căciula între mîini, în vreme ce lui mama sa se înțelegea cu D-nu învățator.

Pricepuse atita femeia, din ceea ce-i spusese învățatorul jumătate pe ungurește, jumătate pe romînește, că Stoe fusese primit, dar că n'avea să'l mai cheme Stoe al lui Chiril, că, zicea învățatorul, «asta nume nu frumos», ci'l botezase cu un nume unguresc, pe care dînsa îl și uitase din clipa ce'l auzise.

Se isprăvisc cu înscrierea și Anița tot mai sta locului. Ce mai voia? Învățatorul se uita la ea lung, întrebător. Intr'un tîrziu, Anița se hotărî. Cu vorbe îngîinate, cu ochii în pămînt, se rugă frumos de D-nu învățator să aibă răbdare cu Stoe, pînă o pricepe limba, să nu'l bată, de nu va ști ceva, căci destul l'a pedepsit Dumnezeu cînd i-a luat pe tată-său...

Învățatorul își netezi barba albă, tremură puțin din cap, apoi se uită spre ușa de unde copiii începură a da năvală în școală.

Anița eși. Dar afară trebui să se razime de zidul ce împrejmua clădirea, atit i se făcu de întuneric naintea ochilor. Oare bine va fi?

— În străini... Stoe al mamii...

Îi găsisse Ța o gazdă, o femeie bună, ceva rudă depărtată cu dînsa. Dar lelița Maria nu avusese nici odată copii. Ști-va ea cum să 'l îmbrace să nu răcească, seara să 'l spele pe picioare, să-î așeze perna la căpătăi, mîinile la rugăciune și cum să 'l îmbiie la mîncare, copilul, plătînd din fire?

Fie-va el destul de cuminte să nu se dee biruit de dorul de-acasă? Si dacă s'o bolnăvi copilul și-Ńo veni noaptea sufletul lui Chiril să 'și vază odorul, și l-o găsi singur, înfrigurat și prăpădit, nu s-o gîndi tată-saŃu, să-l ia cu el în lumea cealaltă unde poate-î mai bine și mai lesne decit aci?...

— În străini... O, Doamne, ce să fac, ce să fac?...

Se tîri pe lingă zid și se așeză pe un buștean, căci picioarele n'o purtaŃu mai departe. Cu capul plecat pe genunchi se gîndi: n'ar fi oare mai bine să se întoarcă de pe acum, să ia copilul în brațe, să 'l ducă acasă, acasă...

Dar Stoe n'avea casă... Frații lui vitregi, întăritați de rude, dușmăneaŃu copilul «pribeagului», îl băteaŃu, și 'l goneaŃu, la ori ce vorbă, să se ducă acolo în țara lui, de unde a venit tată-saŃu și acolo să-și caute dreptul și pămîntul... Dar unde? Unde să plece ea atîta drum, să treacă atîta pămînt și apă, până în fundul Marămureșului?... Și dacă totuși ar încerca? Cum venise Chiril, plutind pe Mureș? Dar dacă ar găsi și ea o luntre, dincolo de Radna, și niște oameni buni cari să o ia, să-și ducă copilul orfan în țara lui, în pămîntul lui?

Anița se ridică, își șterse ochii și se întoarse spre școală.

Da, da, avea să-și ia copilul, să-î spună că-î găsisse o cale mai bună, și mai temeinică spre noroc decit școala... Pămîntul, pămîntul strămoșesc cu apele lui, cu fîntinile lui și cu isoarele lui de belșug și de fericire...

Vedea în gînd pe moș Castan cu barba lungă, pe lelea Catelina cu brațele deschise primind pe nora și nepotul lor...

Un zgomot de vijelie, ca roiul de albine ce ese din cojniță: eșeaŃu copiii din școală, chiotînd, rizînd, asvirînd min-

gile peste capete și rostogolindu-se sburdalnici, veseli, prin pajiștea verde din curte.

Unde o fi Stoe? Iată'l, ținându-se de git cu unul ceva mai mare de cit dinsul. Ochiii îi străluceau de mulțumire.

— Uite, mamă, Ilie.

Anița îi mîngăie peste obraz, pe amîndoi.

— V'ați găsit tovarăși...

Ilie, oacheș și vioi, răspunse numai decit :

— El n'are tată, eu n'am mamă.

Stoe continuă :

— Și ne-am prins frați de cruce.

Pe Anița o înecă iar plînsul.

— Să trăiți, să creșteți mari, dragii mei...

În poartă, bătrînul dascăl o băt看 peste umăr :

— Bun, bun băiat al dumatăle...

Și continuă iar în graiul lui împestrîtat făgăduind ca o să scoată din el om, «domn mare fi din el»...

Din clipa aceea, Anița se împacă cu gîndul străinătății.

Nu se mai duse să caute luntre ca să plece în țara lui Chiril. Prinse de mină băiatul și îl duse la gazdă. Îi potrive frumos patul, cu velință aleasă, adusă de acasă, cu perină de puf și cearșafuri albe ca zăpada. Îi arată hăinișoarele curate, așezate în ladă, traista cu merindele, îl sărută pe frunte lung, apăsător, ferbinte, cum îi era sufletul și privirea, dornică de ochișorii lui limpezi, de fețișoara lui albă și de gurița lui întotdeauna zîmbitoare....

Apoi s'a dus acasă.

Stoe rămese în poartă până ce se pierdu căruța în colbul gros al șoselei și până ce se limpezi apoi orizontul din nou: o manta întinsă, verzuie, cu un guler alb și pete mari mohorîte cari se făceau din ce în ce mai negre... În dreapta, dealurile cu vii i se păreau niște căciuli enorme și căsuțele albe tot atîtea ochiuri misterioase, pline de taine... Cine o fi șezînd acolo? Ce de case! Aștepta să iasă caii cu aripi, zmeii,

ca în bazine, cînd lelița Maria îl trezi și-l chemă să se culce.

Nu-î ridică perna la căpătăi și nu-l puse să zică rugăciunea. Dar copilul se virî cu capul sub plapumă și se întălni în gînd cu Ilie, — alergară împreună pînă sus, sus pe dealuri, aproape de Dumnezeu...

Acolo, dascălul bătrîn, cu barba albă, îl scoase la o tablă mare, și-l puse să facă cu creta linii drepte și să numere : unu, doi, trei, patru... Copiii cîntău în cor, un cîntec frumos, din care n'a înțeles nimic. Dar un cuvînt i-a rămas întipărit în suflet și-l repeta mereu : *Iezus, Iezus!*

Patul începu să se clatine și Stoe plutea prin văzduh de parte, departe, sus, tot mai sus, și pămîntul se pierdu de sub picioarele lui...

CONSTANȚA HODOȘ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NU TE MAI ÎNTOARCE...

din ADA NEGRI

Nu, nu te mai întoarce. E zadarnic!...
S'a stîns adînce, sfînta mea iubire.
Prea mult mă chinuia. Ș'am biruit-o,
Am mutilat-o toată,

Cu dinții și cu unghiile-am rupt-o,
Am omorît-o, uite! Acum tace.
În fine tace. Și sîngele în vine
Mai potolit îmi bate.

Și noaptea pot dormi. Nu mă mai vaet
Chiămîndu-te, pierdută. A, ce bine-î!
În liniștea aceasta nesfirșită
Mi-î inima 'mpăcată ;

Și țese, țese 'n firele uitării
 Odihna-mă scumpă. — Nu te mai întoarce —
 Să te urăsc voiă, cum știui odată
     Să te iubesc, nebună :

Să te urăsc pentru-ai mei anî în floare
 Ce ți-î jertfi în chinul așteptării ;
 Sărmană tinereță fără parte,
     In umbră istovită !...

A... dar în ură suferi : plingî în ură...
 Și eă... l-aș avea vecinic înainte,
 Urîndu-l vecinic. — Nu mai am putere
     De luptă, nici de lacrimi ;

Vreaă liniște — tăcere-adîncă. Faceți
 Să tac 'acolo 'n fund sinistrul gemăt. —
 E cineva acolo 'n fund, un dușman,
     Un bolnav ce se vaită :

E cineva strivit de-o greutate,
 De-un chin de care nu poate să scape,
 E-un suflet ce se zbate, cere sprijin,
     Și nu, nu vrea să moară !

A. VLAHUȚĂ.

ALTĂ DOINĂ *)

...Și-n vijitiul ce-mi rămîne în urechi din vălmășagul acestei
 vieți de toate zilele, «cu sgomotul mare ce face», deodată,
 ca o sfîntă și pioasă amintire, se amestecă armonii ce par'că
 vin de departe, de departe ; — și în mintea mea se confundă

---

*) Introducerea volumului de schițe și nuvele «*Alb și negru*» ce se află sub tipar.

noțiunea spațiului și a timpului: nu măi sunt aci, nu măi sunt astăzi... Accentele ce aud mă răpesc oare cu dinsele, sau străbat ele pînă la mine prin timp și loc, așa de vii și pline de întreaga și proaspăta emoțiune a vremurilor trecute?...

E doina... Dar nu doina cernută prin înțelegerea și simțirea subțiată și sbîrnîitoare a delicatilor chirciți, cari la cea măi mică adiere de dor sau durere leșină și țipă că mor! Nu doina în care cinē-va și-ar cînta durerile de care moare, — n'o cunosc pe asta, n'o știu, n'am auzit-o niciodată.

E altă doină... E glasul unui neam ce-și cîntă dorul de viață, al unui neam pentru care nu s'aun născut încă durerile de care s'ar putea teme că o să moară...

Muri-vom noi ăștia cari ne-am corcit, ne-am artificialisat, «și ne credem minunați»; muri-vor cei ce-și închipuie că țin în mina lor pîinea și cuțitul și că prin ei și prin aceasta se manifestă puterea lui Dumnezeu; muri-vor micii și răii cari se cred mari și puternici, strîmții la inimă cari se socot providențiali, înguștii la minte cari se zic dibaci și ageri, flecarii cari își închipuie că ei sunt trîmbișele lumii, — muri-va toată puzderia de neisbuiți, din treptele de sus pînă la cele de jos, peri-va și se va stinge tot ce e nereușit în opera firei, — căci merge, vai! și ea adesea pe dibuite și nu le nimerește pe toate și în tot-de-a-una cum ar trebui să fie. Dar iarăși, în tot-de-a-una ea singură se îndreptează.

Neamul însă va trăi și-și va cînta înainte și vecinic doina; pe cei cari îl știu și-l înțeleg nu-î va speria niciodată și nu-î va ispiti la căinări de prisos tînguioasele ei accente: nu durerea vre-unei răni de moarte o talmăcesc accentele astea; e visul și dorul de bine și de drag și de frumos, — e visul și dorul fericirii; nu e disperarea — sperarea este; sau și măi mult: e așteptarea, e chemarea duioasă a celor ce se văd venind, a celor ce vor veni, — fără teamă și fără îndoială...

În vîjiitul ce-mi rămîne în urechi din vîlmășagul acestei vieți de toate zilele, ast-fel se amestecă aducerea aminte a cîntecului, așa cum l'am înțeles odinioară și cum mi-a rămas

în suflet ; acestea mi le spune el de departe, dar tot mai de aproape,—

«Și dulce mî-e să mă pierd în armonia aceasta»...

ION GORUN.

BORTA VÎNTULUI ¹⁾

Era un om sărac-sărac, și avea o mulțime de copii. Acu era în vremea foametei, și el o muncit o săptămînă pe un căuș de grăunțe. Apoi s'o dus la rișniță cu ele. După ce le-o rișnit o eșit afară cu căușul cu făină și s'o pornit o furtună mare și i-o luat toată făină din căuș. Da el strașnic s'o mi-niat. «Nu mă las eū așa cu una cu două... și făcu un șumuiog de paie și pornește. Il întreabă un om : unde te duci cumetre ?

— Mă duc să astup borta vîntului, că mi-o luat făina din căuș.

— Da unde-î nimeri-o ?

— Unde-o fi, acolo mă duc.

Mergînd el loc depărtat, o ajuns pe D-zeu și pe sf. Petru — cari umblău pe pămînt pe-atunci.

— Unde te duci omule.

Da D-zeu i-o zis așa :

— Omule, nu te mai duce. N'ați o nucă, da pînă acasă să nu zici «Nucă deschide-te!»

Intorcîndu-se el înapoi o 'noptat, ș'o ajuns la un om, și s'o rugat să-l primească să doarmă acolo peste noapte.

— De unde vii bade, il întreabă omul cela.

— Mă duceam s'astup borta vîntului ș'am întilnit un nebun pe drum și mi-o dat o nucă. Și-o zis, să nu zic : «Nucă deschide-te!» Ce o mai fi și asta ?

Femeia omului, vicleană. Ia o nucă în mîna și zice : — Ia să-ți văd nuca !

Îi schimbă nuca omului. Și pe urmă se duce într'un ocol și zice :

¹⁾ Această poveste, găsită printre manuscrisele lui Eminescu este numai schițarea unei povești, notată pe scurt, probabil chiar atunci cînd i-a fost povestită și pe care avea de gînd s'o desvolte. Așa cum e însă rămîne prețioasă pentru folkloriști și pentru filologi.

Nucă deschide-te. Cind o zis, atîtea vite ce-o eşit, oi, cai, miei, o bogăție 'ntreagă, ştii mata, putere Dumnezeiască!

Omu se duce-a doua zi acasă. «Nucă deschide-te». Nuca de unde să se deschidă!

— Hai bată-mi-l D-zeu vînt, şi pe moşneagul lua-l'ar dracu! Mă duc să astup borta vîntului şi să bat pe moşneag, de ce m'o viclenit.

Ajunge iar pe D-zeu.

Da D-zeu — ştii puterea Dumnezeiască — aici era alt-fel la faţă... Nu l-o cunoscut.

— Unde te duci bade?

— S'astup borta vîntului şi să ucid moşneagul. Ca ce m'o viclenit.

— Na-ţi bade un măgar. Da să nu-î zici pînă acasă «măgar baligă-te!»

— N'oî zice.

Se 'ntoarce el iar pe la omul cela. Da omul cela îl ospătează şi-i dă vin să bea şi omul s'o chefăluit ş'o adormit pe laiță. Da, erau nişte țigani în şatră acolo, ş-aveau un măgar, şi omul s'o dus şi l'o cumpărat, ş'o schimbat măgarul.

Omul a doua zi se scoală, ia măgarul şi se duce acasă şi zice: «Măgar fă bani!»

Măgarul de unde? El apuc'un drug şi 'ncepe a dişela măgarul.

— Acu nu-l mai iert eū!

Să porneşte să 'ntilnească pe moşneag şi s'astupe borta vîntului. Întâlneşte pe D-zeu.

— Na-ţi bade o cîrjă, dar să nu zici pân' acasă: cîrjă 'n-cîrjeşte-te!

Ia cîrja. Vine pe la omul cela. Aici omul i-a dat şi mai straşnic ospăţ şi s'o sfătuit, că dac'ar vedea că-i mai dă şi cîrja, pe urmă să-l omoare, ca să nu prepuie, că el i-o luat-o. Acu zice omul femeii: Măi femeie, noi hai cu cîrja'n zimnic¹⁾ şi să 'nchidem uşa şi aci să zicem: Cîrjă 'ncîrjeşte-te.

Se viri. Cîrja unde'ncepe a bate şi a sdrobi.

— Bade ũ-om da şi măgar şi nucă, numai mă rog scoate-ne. Acu omul i-o lăsat de i-o bătut şi mai bine. O luat măgarul, cîrja şi nuca şi s'o pornit acasă.

Aşa s'o făcut de bogat acu, de-o ajuns vestea pân' la împăratu. Aţîția bani avea el de-o semănat şi o crescut griū de

¹⁾ Beciū.

aur. Acu împăratu o auzit că are un lan de aur, ș'o trimis doi sufragii să-i dea semînță să semene și împăratu.

— Să spuî împăratului că nu vrea să-i dau, să văd ce mi-a face.

Împăratu cînd o auzit așa, strașnic s-o mîniat, ș'o gătit oștirea, să se ducă la răsboi asupra lui. Împăratul era în frunte, știu, mai mare. Ș-a venit pîn' la ușa lui ș'o strigat să ias' afară. Dar el era îmbrăcat de tot cu straie de-ale noastre, nu cu straie leșești. El pune cîrja sub suman și iese afară. Acu împăratu cu atitea miî de oameni i-o fost rușine singur lui să se ducă el acum cu unul să se lupte.

Ă zis: Omule aratăți tu întăi puterea.

— Bine, vino Împărate. «Cîrje încîrjește-te — la tot soldatul cîte două și la Împăratul nouă». Cîrja cea Dumnezeiască tot în cap băcaia. O nebunit și pe soldați și pe Împăratu. S'o dus împăratu, ș'o rămas în pace ș'o trăit bine. Să dea D-zeu să trăiască și copii mei așa.

M. EMINESCU.

BIBLIOGRAFIE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A apărut și se află de vînzare la principalele librării **Poezii postume** de M. EMINESCU. — Un volum pe 115 pagine, coprinzînd 62 bucăți, scoase din manuscrisele autografe dăruite Academiei Romîne de către d. T. Maiorescu și publicate sub îngrijirea d-lui Nerva Hodoș.

Un exemplar 1 leu.

Școala Veclică ică Dascălul Șbută de C. I. COSMESCU. Prețul 50 bani.

Lanzidlu Nelanziid (Le Malade Imaginaire) și **Scinciul** (L'Avare) traduceri de C. I. COSMESCU. Prețul 50 bani.

Romînia Pitorească ediția a doua de A. VLAHUȚĂ. Prețul 3 lei și 50 bani

---

RĂSPUNSURI

D-lui N. S. Loco. — Dacă v'ați da osteneala să-i refaceți sfîrșitul și s'o mai pieptănați pe ici pe colea, ar eși o bucată bună, bună de tot, și nu mai încapă vorbă c'am publica'o. Fără aceste schimbări înse, n'ar fi bine nici pentru noi, nici pentru D-voastră să-i dăm drumu 'n lume. E greu să vă spunem aci toate cîte sînt de spus. Cel mai bun lucru e să veniți s'o citim împreună și să stăm de vorbă pe 'ndeletele. Vă așteptăm Luni 29 April ora 6 p. m. Strada Fintinei 55.

D-lui A. D. Galați. Ne pare foarte rău, dar nici de astă dată nu vă putem «ferici». De ce nu încercați în altă parte? Sînt atitea gazete cotidiene și chiar reviste literare, cari ar publica bucurosi și proza și versurile D-voastră.

RED.